

VELİLERİN SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK METAFORİK ALGILARI

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF PARENTS' RELATED TO CLASSROOM TEACHERS

Erol ERDEM¹ - Özlem KAF²

Öz

Bu çalışmada velilerin sınıf öğretmenlerine yönelik algılarının metafor analizi yöntemi ile ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmaya 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş İlinin Pazarcık İlçesinde yaşayan ve ilkokullarda öğrencisi bulunan 107 veli katılmıştır. Velilerin sınıf öğretmeni algılarını ortaya çıkarmak için katılımcılardan “Sınıf Öğretmeni.....gibidir. Çünkü;.....” sorusunun yer aldığı açık uçlu yazılı anket formunu tamamlamaları istenmiştir. Toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilerek çözümlenmiş ve anlamlandırılmıştır. Analiz sonucunda velilerden toplanan 72 farklı metafor katılımcılar tarafından toplam 220 defa tekrarlanmıştır. Elde edilen 220 metafor benzer ve ortak özelliklerine göre 9 tema altında toplanmıştır. Analiz sonucu oluşturulan temaların frekans değerlerine göre sıralanmış hali şu şekildedir; “ışık saçan”, “bilgi veren”, “hayat veren”, “emek veren ve üreten”, “yol gösteren”, “şekil veren”, “cesur olan”, “rol model olan” ve “çiçek”. Cinsiyet açısından temalar incelendiğinde ise, “Işık saçan”, “Hayat veren”, “Emek veren ve üreten”, “Yol gösteren” ve “Şekil veren” kategorilerinde kadın katılımcıların ağırlıklı olduğu görülmüşürken; “Rol model olan” kategorisinde kadın ve erkek katılımcıların sayısının eşit olduğu görülmüştür. “Bilgi veren” ve “Cesur olan” kategorisinde ise erkek veliler kadın velilere göre daha baskındır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Sınıf Öğretmenine İlişkin Metaforlar, Metaforik Algı, Veli

Abstract

In this study, it was aimed to reveal parents' perceptions related to classroom teachers with the method of metaphor analysis. 107 parents who live in Pazarcık District of Kahramanmaraş province and have students in primary schools participated in the study in 2018-2019 academic year. Parents were asked to complete the open-ended questionnaire with the question “Classroom teacher is like ..... Because;.....” To reveal their perceptions of the classroom teacher. As a result of the analysis, 72 different metaphors created by the parents were repeated 220 times. The 220 metaphors obtained are similar and collected under 9 themes according to their common features. The themes created as a result of the analysis are listed according to their frequency values as follows; "luminous", "informing", "giving life", "giving and producing", "guiding", "Shaping", "brave", "role model" and "flower". When the themes in terms of gender are analyzed, female participants are in majority in the themes of “luminous”, “Life-giving”, “Laboring and producing”, “Guiding” and “Shaping”. While it is seen that in the categories of “role model” the number of male and female participants was equal. In the “informing” and “Brave” category, male parents are more dominant than female parents.

Keywords: Metaphor, Classroom Teacher Metaphors, Metaphoric Perception, Parent

¹ erolderdem977@gmail.com, 0000-0002-4336-3253

² ozlemkaf@cu.edu.tr, 0000-0002-1955-2986

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi: 25.04.2021 – Kabul Tarihi: 18.01.2022

DOI:10.17755/esosder.927500

Atf için: Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2022;21(82): 480-494

Etik Kurul İzni: Çukurova Üniversitesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 23/02/2022 tarih ve 4 nolu kararı ile etik ilkelerine uygun olduğu belirtilmiştir.

Giriş

Eğitim; birey, toplum ve ekonomiye yön veren bir araç olarak odağına bireyi alır. Hızla değişen ve dönüşen çağımızın şartları göz önüne alındığında bireylerin koşullara uygun eğitimden geçmesi birey, toplum ve ekonominin iyileşmesi ve gelişmesi için önemlidir. Bireylere örgün eğitim içerisinde gerekli eğitimin verilmesinden sorumlu kişiler ise öğretmenlerdir. Öğretmenliğin profesyonel bir meslek olarak kabul edilmesi Sümerlere kadar dayanmaktadır fakat diğer toplumlarda da profesyonel bir meslek dalı olarak kabul görmesi çok uzun bir süre almıştır (Senemoğlu, 1994; Ekici, Baş ve Kızılkaya, 2017; Kodan-Çetinkaya, 2014; Uğurlu ve Polat, 2011). Öğretmen, planlı programlı yaşantılar sonucunda öğrencilerinde kalıcı izli davranış değişiklikleri gerçekleştirmeye destek olan kişidir (Erden, 1995). Öğretmenlik ise, bireylerin sahip oldukları yetenekleri geliştirerek onların sosyal ve ekonomik hayatta başarılı olmaları amacıyla ortaya çıkmış sorumluluk gerektiren bir meslektir. Öğretmenliği sadece öğrenme sürecinden sorumlu bir meslek olarak görmek yanlıştır, öğretmenliğin asıl sorumluluğu öğretilenlerin davranışa dönüştürülmesidir (Nakip, 2015; Öksüzoğlu, 2009; Toprakçı, 2012). Davranışların kazanılmasında ve kişilik haline getirilmesinde eğitim hayatının ilk yılları kritik önem arz etmektedir. Bireyler temel becerilerden olan; okuma yazma, Türkçeyi doğru ve etkili kullanabilme, kendini ifade edebilme, karşılaştığı sorunlar ile baş edebilme ve problem çözebilme gibi becerileri ilkökul çağında öğrenirler. Bu bağlamda istendik davranışların öğrencilere kazandırılmasında ve kültürel dokunun öğretilmesinde ilkökul döneminin özellikle sınıf öğretmenlerinin rolü ve sorumluluğu yadsınamaz (Özpinar, 2008; Yalın, 2001; Tösten vd., 2016; Işık ve Şentürk, 2003).

İlkokulda aynı öğrenciler ile uzun süre bir arada olan sınıf öğretmenleri; onların gelişim özelliklerini de gözlemleyebildikleri ve birinci sınıftan ergenliğe kadar öğrencileri hayata hazırladıkları için öğrencilere; okuma yazma öğretmek, topluma ayak uyduracak beceriler kazandırmak, sağlıklı sosyalleşmenin temellerini atmak gibi diğer branşlardan farklı sorumlulukları vardır (Özpinar, 2008). Birey, doğa ve toplumun oluşturduğu bir üçgende öğrenciler için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasında tek sorumlu sınıf öğretmeni değildir. Bu alanda yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında öğrenci başarısızlığının ana sebebi ilgisiz ve okul ile işbirliği yapmayan öğrenci velileridir (Bozkurt, 2007; Aslanargun, 2007; Akbaba Altun, 2009; Çelenk, 2003). Sosyal bir kurum olarak okul karşılıklı etkileşimi esas almaktadır (Özdemir ve Orhan, 2019). Eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan veliler, okulların etkili iletişim kurması gereken en yakın sosyal çevreyi oluşturmaktadır (MEB, 2004).

Veli, öğrencinin yasal sorumluluklarını üstlenen kişidir (MEB, 2012). Veliler ve sınıf öğretmenleri ilkökul öğrencileri hakkında karar verici pozisyonundadırlar. Anne-babaların çocuklar hakkındaki karar vericiliği doğumdan itibaren bireyin reşit olmasına kadar devam etmektedir. İlkokul öğrencilerinin hayatında bu derece önemli olan veli ve sınıf öğretmenin işbirliği yapması ve sürekli iletişim halinde olması zorunlu bir durumdur. Çünkü öğretmen-veli işbirliğinin başarıyı arttırdığı yapılan birçok araştırmanın sonucu ile ortaya konulmuştur (Toldson ve Lemson, 2013; Üstün ve Yılmaz, 2008; Dam, 2008; Çelenk, 2003; Satır, 1996). Fakat Gülcan ve Taner (2011) ile Erdem ve Şimşek (2009) tarafından yapılan araştırmalara göre ülkemizde veli ve öğretmen işbirliğinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Öğretmen veli işbirliğinin sürekliliği esas alması güçlü bir iletişimi gerektirmesi birbirlerini tanıma olanağı yaratmaktadır. Sürekli iletişim halinde olan bireyler birbirleri hakkında öznel algılar oluştururlar. Aktif olan sistemler içindeki bütün paydaşların birbirini nasıl algıladıklarını bilmek sistemlerin sağlıklı işlemesine katkı sağlayacaktır. Öğretmen ve ailenin karşılıklı olumlu tutum içerisinde olmaları ve okul ve ailedeki eğitimin tutarlılık göstermesi karşılıklı olumlu algılar geliştirmeleri ile mümkündür. Bu bağlamda öğretmen veli ilişkisinde

karşılıklı algıların belirlenmesi önemlidir (Neslitürk, Çakmak ve Asar, 2014; Özdemir ve Orhan, 2019; Bozkurt, 2007). Bu konuda okulöncesi ve sınıf öğretmenleri ile veya bu düzeyde öğrencisi bulunan veliler ile yapılan karşılıklı algı çalışmalarında şu sonuçlara ulaşılmıştır; velilerin öğretmenler hakkında oluşturdukları metaforlar olumlu ve onurlandırıcı anlamlar ifade etmektedir. Fakat öğretmenlerin veliler hakkında oluşturdukları metaforların birçoğu olumsuz anlamdadır. Öğretmenler genel olarak velileri ilgisiz, işgüzar, çıkarıcı, akılverici vb. gibi ifadeler ile nitelendirmişlerdir (Nas ve Sak, 2018; Sayın, 2017; Çanak, 2013; Sezer Soydemir, 2011; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Balcı, 1997). Benzer çalışmalar incelendiği zaman velilerin okulöncesi öğretmenlerini, okul yöneticilerini, okul kavramını, çeşitli branş öğretmenliklerini nasıl algıladıkları incelenmiştir. Fakat velilerin sınıf öğretmenleri hakkındaki algılarını metaforlar yardımı ile belirlemeye yönelik yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Velilerin sınıf öğretmenlerini nasıl algıladıkları, ne tür metaforlar geliştirdiklerinin belirlenmesi ile doğru işbirliği yapmaya, yanlış anlaşılmaları tespit etmeye, velilerin zihninde yer alan algıları fark etmeye, olası olumsuz algıların ve olumsuz faktörlerin tespiti ve değiştirilmesi için çözümler üretmeye katkı sağlayacaktır. Bu açıklamalar ışığında, bu araştırmanın problem cümlesi şu şekilde ifade edilmiştir: Velilerin sınıf öğretmenine ilişkin geliştirdikleri metaforlar nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma velilerin sınıf öğretmenleri hakkındaki metaforik algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. Velilerin sınıf öğretmenine ilişkin geliştirdikleri metaforlar ve bu metaforları kullanmalarının gerekçesine yönelik açıklamaları nelerdir?
2. Velilerin sınıf öğretmeni ile ilgili geliştirdikleri metaforların cinsiyete göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim (Fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgular içinde bulunduğumuz dünyada çok farklı şekillerde (kavram, tecrübe, algı, tutum vb.) karşımıza çıkabilmektedir (Creswell, 2016). Bu desende, günlük yaşantımızın içinde yer alan, bazı farkındalıklarımızın olduğu fakat derinlemesine bir bilgiye sahip olmadığımız olgular araştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada velilerin, sınıf öğretmenleri hakkında oluşturmuş oldukları olgular metaforik algılar yoluyla araştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Kahramanmaraş ili, Pazarcık ilçesinde yer alan, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında ilkökul düzeyinde çocuğu olan veliler oluşturmaktadır. Çalışma grubu seçilirken, sürekli devamsız öğrencilerin velileri çalışmaya dahil edilmemiştir çünkü olgubilim deseninde olguyu en iyi açıklayabilecek birincil kişilerin seçilmesi önem arz etmektedir (Patton, 2014). Araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan tipik durum örnekleme ile seçilmiştir. Amaçlı örneklem yöntemi; bilgi açısından zengin olduğu varsayılan durumlar hakkında ayrıntılı ve derinlemesine bir çalışmaya olanak veren örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Tipik durum örnekleme ise, bir sıra dışılık oluşturmayan, genel eğilimden büyük farklılık göstermeyen, ortalama olanın özelliğini taşıyan durumlardan seçilen örneklemedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu örneklem oluşturma yöntemi araştırma için kullanılırken, önce çalışmaya dahil olmak isteyen sınıf öğretmenleri arasından, en derinlemesine ve en hızlı şekilde veri toplanabilecek ve uzun süredir aynı sınıflı okutan öğretmenlerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Bu sayede velilerin öğretmen hakkındaki algılarının daha yerleşmiş ve kalıplaşmış olduğu düşüncesi ile seçilen sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıflardaki veliler

çalışmaya dahil edilmiştir. Nitel araştırmalarda genel olarak, çalışma grubu az sayıda bireyden oluşmaktadır fakat metafor yoluyla toplanan verilerin analizi diğer veri analiz yöntemlerine göre nispeten daha kolay olduğundan dolayı çalışma grubu geniş tutulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Hazırlanmış olan form 107 veliye uygulanmıştır. Çalışma grubuna dahil edilen veliler, Çalışma grubu ile ilgili demografik bilgiler Tablo 1’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Demografik Değişkenler	Nitelikler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	84	78.50
	Erkek	23	21.50
Öğrenim durumu	Okuma yazma belgesi var	11	10.28
	İlkokul mezunu	63	58.88
	Ortaokul mezunu	24	22.43
	Lise mezunu	9	8.41
Yaş	(20-24)	9	8.42
	(25-29)	12	11.21
	(30-34)	36	33.64
	(35-39)	29	27.10
	(40-44)	14	13.00
	(45-49)	7	6.54
	(50-üstü)		

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubunun ağırlıklı kısmını kadınlar oluşturmaktadır. Çalışma grubunun öğrenim durumu özellikleri incelendiğinde, %58,7’sinin ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan velilerin büyük çoğunluğu (%33.6) 30-49 yaş aralığında yer almaktadır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı oluşturulmadan önce, bu alanda daha önce yapılmış olan (Kıral, 2015; Yunusoğlu, 2015; Koç, 2014; Sadık ve Sarı, 2012; Aydın, 2010; Cerit, 2008; Otyzbayeva, 2006; Botha, 2009; Güven ve Güven, 2009; Saban, 2004, 2008 ve 2009) araştırmalar incelenmiştir ve bu araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarından hareketle, bu çalışma için bir form hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu formda; “Sınıf Öğretmeni..... gibidir; çünkü.....” şeklinde üç cümleye yer verilmiştir. Hazırlanan bu açık uçlu yazılı anket formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Formda yer alan cümlelerdeki boşlukların, veliler tarafından doldurulması istenmiştir. Aynı cümleye üç defa yer verilerek, velilerin sınıf öğretmenleri hakkında oluşturdukları bütün metaforları belirlemek amaçlanmıştır. Cümlenin ilk bölümünde “gibidir” ifadesi ile velilerin sınıf öğretmenleri hakkında metaforlar oluşturmaları, “çünkü” ifadesi ile de bu metaforlara bir neden söylemeleri istenmiştir (Saban, 2008). Mecaz anlatımların tek başlarına yeterli betimleme gücü olmadığından dolayı, belirtilen metafordan sonra “neden”, “niçin” veya çünkü gibi bir sorunun sorulması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, velilerden açık uçlu yazılı anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Formlar velilere sınıf öğretmenleri tarafından yüz yüze veya öğrenciler aracılığı ile ulaştırılmış ve geri dönüş yapan 107 velinin formu değerlendirmeye alınmıştır. Velilerin formda yer alan cümlelere verdikleri cevaplar içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi; önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde kodlamalar yaparak bir metinde geçen sözcüklerden alt

kategoriler oluşturularak özetlemelerin yapıldığı sistematik bir süreçtir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Görüşme formlarından elde edilen verilerden kodlar oluşturulmuştur. İkinci aşamada oluşturulan kodlar, benzerlik ve ortak özelliklerine göre kategoriler oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Elde edilen veriler analiz edilirken Saban (2008) tarafından belirtilen 5 aşama uygulanmıştır.

1. Listeleme ve Eleme

Velilerin, sınıf öğretmeni kavramına ilişkin oluşturmuş oldukları metaforları belirlemek amacıyla bu aşamada cevaplar incelenmiştir. Verilen cevaplar alfabetik bir sıra ile geçici listelere yerleştirilmiştir. Katılımcıların oluşturdukları metaforları açık şekilde belirtip belirtmediklerine bakılmıştır. Anlaşılmayan ve gerekçe belirtilmemiş olan formlar araştırmaya dahil edilmemiştir.

2. Örnek İmge Oluşturma

Araştırmaya katılmayan formlar elendikten sonra elde kalan geçerli metaforlar tekrar alfabetik sıraya konulmuştur. İkinci defa geçici liste oluşturulmuştur. Bu liste veri analiz sürecinin ve yorumlama aşamasının geçerliği için ve bir başvuru kaynağı olmasından dolayı önem arz etmektedir.

3. Kategori Oluşturma

Bu aşamada sınıf öğretmenleri ile ilgili oluşturulmuş metaforlar ortak taraflarına bakılarak incelenmiştir. Örnek liste dikkate alınarak sınıf öğretmeni olgusunun nasıl kavramsallaştırıldığı incelenmiştir. Elde edilen metaforlar belli temalarla (Güneş, Işık, anne-baba vb.) ilişkilendirilerek 9kategori geliştirilmiştir.

4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel bir çalışmada, sonuca nasıl ulaşıldığı ve elde edilen verilerin detaylı şekilde raporlaştırılması geçerlik açısından son derece önemlidir ama yeterli değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Güvenirliği sağlamak için ise, oluşturulmuş 9kategorinin içinde yer alan metaforların, kategoriyi temsil edip etmediğine yönelik uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Kategorideki temsil yeterliliği düşük görülen veya başka kategorilerde ki temsil yeterliğinin fazla olacağı düşünülen metaforların üzerinde tekrar gözden geçirilmiş ve uzman görüşleriyle sağlanan görüş birliği ile son şekli verilmiştir.

5. Verilerin İstatistik Programına Aktarılması

Geçerli metaforlar ile uygun kategoriler oluşturulduktan sonra elde edilen veriler SPSS20.0 paket programına girilmiştir. Bilgisayar ortamına girilen bu verilerin frekans değerleri hesaplanarak tablo halinde yorumlanmaya hazır duruma getirilmiştir.

Velilerin ifadelerinden, doğrudan alıntılar yapılırken ‘ÖV’ kodu (‘öğrenci velisi,’ ifadesinin kısaltılması olarak) öncül olarak seçilmiştir. Daha sonra velinin cinsiyeti, E ve K olarak kodlanmıştır. Daha sonra ise, formun analiz edildiği sıraya göre numaralar verilmiştir. Örneğin, ‘ÖVK44’ kodu; velinin kadın olduğunu ve bu velinin doldurduğu formun 44. Sırada analize tabi tutulduğunu belirtmektedir.

3. Bulgular

Bu bölümde velilerin sınıf öğretmenlerine ilişkin oluşturdukları metaforlar, cinsiyete göre dağılımları ve bu metaforları kullanmalarının gerekçesine yönelik açıklamalarına ilişkin bulgular sunulmuştur.Yapılan içerik analizi sonucunda velilerin oluşturdukları 72 metafor dokuz tema altında toplanmıştır. Aşağıda ilkin dokuz tema altında toplanan metaforlar,

ardından cinsiyetlere göre dağılımı sunulmuştur. Tablo 2’de oluşturulan temalar ve içinde yer alan metaforlar yer almaktadır.

Tablo 2. Velilerin Sınıf Öğretmeni Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Temalara Göre Dağılımı

Kategori	Metaforlar	Frekans (f)	Metafor Adedi
Işık Saçan	Güneş (f:11), Işık (f:9), Lamba (f:7), Mum (f:6), Kandil (f:6), Fener (f:5), Ay (f:4), Yıldız (f:3), Gaz lambası (f:1)	52	9
Bilgi Veren	Kitap (f:18), Bilgisayar (f:10), Bilge (f:6), Alim (f:3), Kütüphane (f:2)	39	5
Hayat Veren	Ağaç (f:12), Toprak (f:5), İlaç (f:3), Tohum (f:3), Su (f:3), Besin (f:2), Anne sütü (f:2), Doktor (f:1), Hava (f:1), Yağmur (f:1), Ab-ı hayat (f:1), Gıda (f:1), Ağaç kökü (f:1), Akarsu (f:1), Çekirdek (f:1), Çiçeğe durmuş ağaç (f:1)	39	16
Emek Veren ve Üreten	Anne (f:14), Karınca (f:6), Arı (f:5), Emekçi (f:4), Çiftçi (f:3), Usta (f:1), Aşçı (f:1), Fabrika (f:1), Meyve bahçesi (f:1), Nakkaş (f:1)	37	10
Yol Gösteren	Pusula (f:5), Kılavuz (f:3), Rehber (f:3), Doğru adres (f:2), Harita (f:1), Öğüt (f:1), Yön tabelası (f:1), Kuzey Yıldızı (f:1)	17	8
Şekil Veren	Bahçıvan (f:5), Heykeltıraş (f:3), Mimar (f:2), Ressam (f:1), Terzi (f:1), Fırıncı (f:1), Marangoz (f:1), Duvar Ustası (f:1), Berber (f:1), Anaç Kuş (f:1)	17	9
Cesur Olan	Mustafa Kemal (f:2), Savaşçı (f:2), Kahraman (f:1), Süpermen (f:1), Yürekli (f:1)	7	5
Rol Model olan	Melek (3), Lider (1), Baba (1), Örnek insan (1)	6	4
Çiçek	Karahindiba (f:1), Gül (f:1), Karanfil (f:1), Badem çiçeği (f:1), Nergis (f:1), Çiçek (f:1)	6	6
Toplam		220	72

Tablo 2’de görüldüğü gibi, velilerin oluşturdukları metaforlar çoğunlukla “ışık saçan” (f:52) temasında yer almaktadır. Bu temayı sırasıyla “bilgi veren” (f:39), “hayat veren” (f:39), “emek veren ve üreten” (f:37), “yol gösteren” (f:17), “şekil veren” (f:17), “cesur olan” (f:7), “rol model olan” (f:6) ve “çiçek” (f:6) temaları izlemektedir. Metaforlar ve gerekçeleri temalar altında ayrıntılı olarak verilmiştir.

Sınıf öğretmenleri hakkında velilerin geliştirmiş oldukları metaforların genel anlamda olumlu nitelikte olduğu görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında, çalışma grubunda yer alan veliler ile sınıf öğretmenlerinin uzun süredir tanışık olmaları ve öğretmenlerin açık uçlu görüşme formunu velilere genel anlamda yüz yüze görüşerek doldurtmuş olmalarının etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Işık Saçan;Bu temada ön plana çıkan “güneş” (f:11) metaforuna gerekçe olarak veliler öğretmenin ısı ve ışık yaydığını açıklarken; “ışık” (f:9) metaforu ise, öğretmenler bilgisizliğe ışık tutar şeklinde açıklanmıştır. Sınıf öğretmenliği mesleğinin cehaleti aydınlatıcı özelliğinden dolayı “lamba” (f:7), “mum” (f:6) ve “kandil” e (f:6) benzetilmiştir. Karanlığı aydınlığa çeviren niteliğinden dolayı “fener” (f:5), “ay” (f:4), “yıldız” (f:3) ve “gaz lambası” (f:1) metaforlarına benzetilmiştir. Bu kategori ile ilgili velilerin açıklamaları şu şekildedir;

“Sınıf öğretmeni güneş gibidir. Çünkü güneş nasıl her sabah dünyamızı aydınlatır ve ışık saçarsa, öğretmenlerde aynı şekilde çocuklarımızı aydınlatırlar.”(ÖVK25)

“Sınıf öğretmeni ışık gibidir. Çünkü ışık olmadan renkleri ve dünyayı göremeyiz, ayırt edemeyiz. Sınıf öğretmenleri olmadan da, eğitim hayatımızın ilk ışığını alamayız.”(ÖVE66)

“Sınıf öğretmeni lamba gibidir. Çünkü öğretmenlerimiz hem bizim hem öğrencilerin hem de toplumun yolunu aydınlatırlar.”(ÖVK12)

“Sınıf öğretmeni mum gibidir. Çünkü mum ışık verirken kendisini yakıp tüketir. Sınıf öğretmeni de aynı şekilde öğrencilerini aydınlatabilmek için kendisini fedakârca tüketir.”(ÖVE34)

Bilgi Veren;Bu temada ön plana çıkan “kitap” (f:18) metaforu sınıf öğretmenlerinin kitap gibi bilgi sağlayıcı özelliği ile açıklanmıştır ve veliler tarafından en çok vurgulanan metafor olmuştur. “Bilgisayar” (f:10) metaforu ise, sınıf öğretmenlerinin bilgi kaynağı olma özelliği ile açıklanmıştır. Sınıf öğretmenliği mesleğinin toplumun gözündeki saygınlığından dolayı “bilge” (f:6) ve “alim” (f:3) kavramlarına benzetilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin çok yönlü birikiminden dolayı “kütüphane” (f:2) kavramına benzetilmiştir. Aşağıda iki velinin yaptığı açıklamalar şu şekildedir.

“Sınıf öğretmeni kitap gibidir. Çünkü okula yeni başlayan öğrenciler, hayat adına ne öğrenirlerse öğretmenlerden öğrenirler. Sınıf öğretmenleri de aynı kitaplar gibi öğrencilerine bilgi dağıtır.”(ÖVE18)

“Sınıf öğretmeni bilgisayar gibidir. Çünkü öğrenmek istediğimiz şeyleri bilgisayarlardan öğreniriz. Öğrencilerde öğrenmek istediklerini sınıf öğretmenlerinden öğrenirler.”(ÖVE71)

Hayat Veren; Bu tema altında sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin eğitim hayatına can verme özelliğinden dolayı “ağaç” (f:12), “toprak” (f:5), “tohum” (f:3), “su” (f:3), “yağmur” (f:1), “ağaç kökü” (f:1), “çekirdek” (f:1), “çiçeğe durmuş ağaç” (f:1) ve “hava” (f:1) metaforları geliştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin var olan durumu iyileştirip, can verme niteliğinden dolayı “besin” (f:2), “anne sütü” (f:2), “doktor” (f:2), “besin” (f:2), “gıda” (f:1), “ab-ı hayat” (f:1) ve “akarsu” (f:1) metaforları geliştirilmiştir. Aşağıda veli açıklamalarına örnekler yer almaktadır.

“Sınıf öğretmeni ağaç gibidir. Çünkü sınıf öğretmenleri de ağaçlar gibi bize nefes verirler. Nasıl ağaçlar hem havamızı temizler hem çevremizi güzelleştirir hem meyve verir hem de gölgesi ile bizleri serinletirse, öğretmenlerde cehaletin yarattığı kirliliği ve karanlığı temizler, aydınlatırlar ve hayat verirler, ağaçlar gibi öğretmenlerinde gölgesi bile yeter.”(ÖVK98)

“Sınıf öğretmeni toprak gibidir. Çünkü toprağın bitkilere ve tohumlara hayat verdiği gibi öğretmenlerde öğrencilerine hayat verirler.”(ÖVE20)

“Sınıf öğretmeni ilaç gibidir. Çünkü insanların hastalıklarına ve dertlerine ilaçların iyi geldiği gibi, sınıf öğretmenleri de öğrencilerin ihtiyaçlarına iyi gelerek ve sıkıntılarını gidererek hayat verirler.”(ÖVE6)

Emek Veren ve Üreten; Bu tema altında yer alan 10 metafordan “anne” (f:14) metaforu ön plana çıkmıştır. Veliler “Anne” (f:14) ve “emekçi” (f:4) metaforlarını sınıf öğretmenlerinin öğrenciler için fedakârca çalışmaları ve hiçbir özveriden kaçınmama özellikleriyle açıklamışlardır. Veliler sınıf öğretmenlerinin çalışkanlığından dolayı; “karınca” (f:6), “arı” (f:5), “çiftçi” (f:3) ve “fabrika” (f:1) metaforlarını geliştirmişlerdir. Ürün ortaya koyma niteliğinden dolayı “usta” (f:1), “aşçı” (f:1), “meyve bahçesi” (f:1), “nakkaş” (f:1) kavramları ile nitelendirilmişlerdir. Aşağıda velilerin açıklamalarına bazı örnekler sunulmuştur.

“Sınıf öğretmeni anne gibidir. Çünkü öğrencilerine daima sevgi, şefkat gösterir. Kötüden, yanlıştan korumak için yol gösterir. Öğrencileri için hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz”(ÖVK102)

“Sınıf öğretmeni karınca gibidir. Çünkü büyük bir gayretle, yorulmadan çalışırlar.”(ÖVK13)

“Sınıf öğretmeni arı gibidir. Çünkü öğrencileri için durmadan dinlenmeden çalışırlar.”(ÖVK48)

Yol Gösteren; Bu temada sınıf öğretmenlerinin yönlendirici özelliğinden dolayı “pusula” (f:5), “kılavuz” (f:3), “rehber” (f:3), “doğru adres” (f:2), “harita” (f:1), “öğüt” (f:1), “yön tabelası” (f:1) ve “kuzey yıldızı” (f:1) metaforları geliştirilmiştir. Bu metaforlara yönelik veli açıklamalarına örnekler aşağıda yer almaktadır.

“Sınıf öğretmeni pusula gibidir. Çünkü daima doğru yolu ve yönü gösterirler.”(ÖVK36)

“Sınıf öğretmeni rehber gibidir. Çünkü her türlü zorlukta ve sıkıntıda öğrencilere rehberlik ederler ve onlara yol gösterirler.”(ÖVK4)

Şekil Veren; Bu tema altında veliler “bahçıvan” (f:5), “heykeltıraş” (f:3), “ressam” (f:1) ve “marangoz” (f:2) metaforlarını sınıf öğretmenlerinin öğrencileri zihinsel açıdan şekillendirici rolünden dolayı geliştirirken; onlara yeni boyut kazandırmalarından dolayı da “mimar” (f:2), “terzi” (f:1), “fırıncı” (f:1), “duvar ustası” (f:1), “berber” (f:1) ve “anaç kuş” (f:1) metaforlarını geliştirmişlerdir. Velilerin açıklamalarına örnekler aşağıda sunulmuştur.

“Sınıf öğretmeni bahçıvan gibidir. Çünkü öğrenciler birer tohumdur. İşini ne kadar iyi yaparsa tohumları da o kadar iyi olur.”(ÖVE22)

“Sınıf öğretmeni heykeltıraş gibidir. Çünkü sınıf öğretmenleri bir heykeltıraşın taşa şekil vermesi gibi öğrencilerine büyük bir özenle şekil verirler.”(ÖVK74)

Cesur Olan; Bu temada veliler “Mustafa Kemal” (f:2) metaforunu, karanlığın üstüne cesurca yürümek ile açıklarken; “savaşçı” (f:2), “kahraman” (f:1), “süpermen” (f:1) ve “yürekli” (f:1) metaforlarını bilgisizlik, cehalet ve geri kalmışlık ile savaştan şeklinde açıklamışlardır. Aşağıda velilerin açıklamalarından örnekler yer almaktadır.

“Sınıf öğretmeni Mustafa Kemal gibidir. Çünkü Mustafa Kemal’in düşmanın üzerine yürüdüğü gibi sınıf öğretmenleri de cehaletin ve karanlığın üzerine kahramanca yürürler.”(ÖVE28)

“Sınıf öğretmeni Mustafa Kemal gibidir. Çünkü bilgisizlikle ve geri kalmışlıkla savaşırlar.”(ÖVE51)

Rol Model Olan; Bu tema altında toplanmış olan metaforlar sırayla; “melek” (f:3), “lider” (f:1), “baba”(f:1) ve “örnek insandır” (f:1). Şeklinde. Bu metaforların açıklaması olarak veliler, toplum karşısında ki örnek alınacak insan imajını vurgulamışlardır. Bu açıklamalara ilişkin örnekler şu şekildedir.

“Sınıf öğretmeni melek gibidir. Çünkü etraflarına iyilik saçarak örnek olurlar, öğrencilerine karşı her zaman iyi yönlerini gösterirler.”(ÖVK48)

“Sınıf öğretmeni baba gibidir. Çünkü baba figürü nasıl çocuklarına model oluyorsa sınıf öğretmenleri de öğrencilerine aynı şekilde model olurlar.”(ÖVE86)

Çiçek; Bu tema altında toplanmış olan metaforlar şu şekildedir; “karahindiba” (f:1), “gül” (f:1), “karanfil” (f:1), “badem çiçeği” (f:1), “nergis”(f:1) ve “çiçekdir” (f:1). Bu metaforlara ilişkin veli açıklamaları aşağıdaki gibi örneklendirilebilir.

“Sınıf öğretmeni karahindiba gibidir. Çünkü etrafına bilgi tohumlarını saçarlar.”(ÖVK27)

“Sınıf öğretmeni gül gibidir. Çünkü sınıf öğretmenleri, her zaman gül gibi etraflarına güzellikler saçarlar.”(ÖVK90)

Velilerin Sınıf Öğretmenine İlişkin Geliştirdikleri Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Velilerin sınıf öğretmeni kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların cinsiyete göre dağılımı Tablo 3’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 3. Velilerin Sınıf Öğretmenleri Hakkında Geliştirdikleri Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Kategori	Kadın (f:)	Erkek (f:)	f
Işık Saçan	Işık (f:6), Güneş (f:5), Lamba (f:5), Mum Ay (f:4), (f:3), Fener (f:3), Yıldız (f:3), Kandil (f:2) Metafor: 8; f:31	Güneş (f:6),Kandil (f:4), Işık (f:3), Mum (f:3), Lamba (f:2), Fener (f:2),Gaz lambası (f:1) Metafor: 7; f:21	52
Bilgi Veren	Kitap (f:7), Bilgisayar (f:2), Bilge (f:2) Metafor: 3; f:11	Kitap (f:11), Bilgisayar (f:8), Bilge (f:5), Alim (f:3), Kütüphane (f:2) Metafor: 5; f:27	39
Hayat Veren	Ağaç (f:8), Toprak (f:4), İlaç (f:3), Tohum (f:2), Besin (f:2), Anne sütü (f:2), Hava (f:1), Ağaç kökü (f:1), Akarsu (f:1), Çekirdek (f:1), Çiçeğe durmuş ağaç (f:1) Metafor: 11; f:26	Ağaç (f:4),Su (f:3), Toprak (f:1), Tohum (f:1), Doktor (f:1), Yağmur (f:1), Ab-ı hayat (f:1), Gıda (f:1) Metafor: 8; f:13	39 488
Emek Veren ve Üreten	Anne (f:10), Karınca (f:4), Arı (f:4), Aşçı (f:1), Fabrika (f:1), Meyve bahçesi (f:1), Nakkaş (f:1) Metafor: 7; f:22	Anne (f:4),Emekçi (f:4), Çiftçi (f:3), Karınca (f:2), Arı (f:1), Usta (f:1), Aşçı (f:1) Metafor: 6; f:16	37
Yol Gösteren	Pusula (f:4), Kılavuz (f:3), Rehber (f:1), Harita (f:1), Öğüt (f:1) Metafor: 4; f:10	Rehber (f:2), Doğru adres (f:2),Yön tabelası (f:1), Kuzey Yıldızı (f:1), Pusula (f:1) Metafor: 6; f:7	17
Şekil Veren	Bahçıvan (f:4), Mimar (f:2),Terzi (f:1), Fırıncı (f:1), Marangoz (f:1), Anaç Kuş (f:1) Metafor: 6; f:10	Heykeltıraş (f:3), Bahçıvan(f:1), Ressam (f:1), Duvar Ustası (f:1), Berber (f:1) Metafor: 5; f:7	17
Cesur Olan	Kahraman (f:1), Yürekli (f:1) Metafor: 2; f:2	Mustafa Kemal (f:2), Savaşçı (f:2), Süpermen (f:1) Metafor: 3; f:3	7
Rol Model olan	Melek (3) Metafor: 1; f:3	Lider (1), Baba (1), Örnek insan (1) Metafor: 3; f:3	6
Çiçek	Karahindiba (f:1), Gül(f:1), Karanfil (f:1), Badem çiçeği (f:1), Nergis (f:1), Çiçek(f:1) Metafor: 6; f:6		6
Toplam			220

Tablo 3’de yer alan veriler incelendiğinde “*Işık saçan*”(f:31), “*Hayat veren*”(f:26), “*Emek veren ve üreten*”(f:22) “*Yol gösteren*”(f:10) ve “*Şekil veren*”(f:10) kategorilerinde kadın katılımcıların ağırlıklı olduğu görülürken; “*Rol model olan*”(f:3) kategorisinde kadın ve erkek katılımcıların sayısının eşit olduğu görülmüştür. “*Bilgi veren*”(f:27) ve “*Cesur olan*” (f:3) kategorisinde ise erkek veliler kadın velilere göre daha baskındır. Tamamen kadın velilerin algısıyla oluşan kategori ise “*çiçek*”(f:6) kategorisidir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, içerik analizi sonucu oluşturulmuş olan kategorilerin ve bu kategorilerin altında yer alan metaforların; hem kendi içinde hem de araştırmanın genel bağlamı içinde anlamlı bir bütün oluşturduğu görülmüştür. Bu nedenle, önce, genel bir bakış verilmiş ve ardından kategoriler bazındaki bulgular tartışılmış daha sonra ise genel bir tartışmaya gidilmiştir.

Araştırma sonucuna göre velilerin sınıf öğretmenleri hakkında geliştirdikleri metaforlar olumlu ve onure edici niteliktedir. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği mesleğinin velilerin algısında itibarlı bir yere sahip olduğu ve velilerin sınıf öğretmenlerine ve yaptıkları işe büyük bir saygı beslediği ve güven duyduğu yorumu getirilebilir. Velilerin oluşturduğu metaforlar dokuz tema altında (ışık saçan, bilgi veren, hayat veren, emek veren ve üreten, yol gösteren, şekil veren, cesur olan, rol model olan ve çiçek) toplanmıştır. Velilerin açıklayıcı cümleleri incelendiğinde sıkça; “*sınıf öğretmeni ışığıyla aydınlatır*”, “*yolumuzu aydınlatır*”, “*karanlığa ışık olur*” vb. ifadeler yer verdikleri görülmüştür. Bu sonuçlar, velilerin gözünde sınıf öğretmenlerinin, öğrencileri ve toplumu aydınlığa kavuşturma gibi bir misyonu olduğu şeklinde yorumlanabilir. İlgili alanyazın incelendiği zaman bu alanda yapılan çalışmaların genel çerçevede “*öğretmen*”, özelde ise “*sınıf öğretmeni*” kavramlarının aydınlatıcı yönüne vurgu yaptığı görülmektedir (Ekici, Baş ve Kızılkaya, 2017; Ertürk, 2017; Koç, 2015, Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Zapata ve Lacorte, 2007; De Guerrero ve Villamil, 2002).

Öğretmenlik, “devletin eğitim ve öğretim hizmetlerini yürüten özel ihtisas mesleğidir” şeklinde tanımlanmaktadır (Akyüz, 2008). Bu eğitim öğretim hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesi için özellikle sınıf öğretmenliğinde, öğrencilere temel düzeyde bilgilerin sağlanması gerekmektedir. Bu araştırmaya katılan velilerinde bir kısmı bu duruma vurgu yapmıştır. Bu kategorideki açıklayıcı cümlelere bakıldığında velilerin; “*öğretmen bilgi kaynağıdır*”, “*öğrencilere gerekli bilgileri sağlarlar*”, “*öğrenciler gerekli bilgileri onlardan öğrenirler*” şeklinde görüşlerini bildirdikleri görülmektedir. Öğretmenlik mesleğinin nasıl algılandığı ile ilgili yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde; hem sınıf öğretmenliği mesleğinin hem de geniş anlamda öğretmenlik mesleğinin bilgi verici yönünün ön plana çıktığı görülmektedir (Kıral, 2015; Cerit, 2008 ve Saban, 2004). Bu araştırmada elde edilen öğretmenlerin bilgi kaynağı olarak görülmesi sonucunun, De Guerrero ve Villamil (2002) tarafından yapılan araştırmanın sonucu ile örtüştüğü söylenebilir. Eğitim sisteminin, okul öncesi ile beraber, ilk basamaklarını oluşturan ilkökul kademesi, bireyin ileriki yaşlarda ki hayatının şekillenmesi adına son derece hayati bir rol üstlenmektedir (Cerit, 2008). Bu çalışmanın sonucunda elde edilen metaforların 56 tanesi; “*hayat veren*” ve “*şekil veren*” kategorileri içerisinde yer almaktadır. Bu iki kategori ile ilgili açıklayıcı cümlelerin tamamı olumlu anlamlar ifade etmektedir ve genel olarak şu özelliklere vurgu yapmaktadır; “*öğrencilere ve topluma can verirler*”, “*ilkökul öğrencilerinin can suyudur*”, “*ilkökul çocukları onların elinde şekillenirler*”. Bu alanda yapılan benzer çalışmalarda da bu yönde sonuçlara ulaşılmıştır (Egüz ve Öntaş, 2018; Akgün, 2016; Koç, 2014 ve Güven, 2010; Zapata ve Lacorte, 2007).

Bir meslek kolunu değerli kılan nitelik topluma olan hizmetidir. Bu hizmetinde iyi yapılabilmesi verilen emekle doğru orantılıdır (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; çalışmaya katılan velilerin bir kısmı sınıf öğretmenlerinin emekçi ve fedakâr yanına vurgu yapmıştır. Bu temadaki açıklayıcı cümleler; “anne gibi fedakârdır”, “karınca gibi çalışkandır”, “arı gibi durup dinlenmeden çalışıp üretirler” vb. şeklindedir. İlgili alanyazın incelendiğinde bu alanda yapılmış olan çalışmaların sonuçları da öğretmenlerin “emek veren ve üreten” yönüne vurgu yapmıştır (Çelik ve Çelik, 2017; Koç, 2014; Nikitina ve Furuoka, 2008; Cerit, 2008 ve Clarken, 1997). Öğretmenin en önemli rollerinden biri de, öğrencilere rehberlik etmek, yol göstermek, yönlendirici olmak ve öğrenciye model olmaktır (Sünbül, 1996). Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde; çalışmaya katılan velilerin bir kısmı ise; sınıf öğretmeni kavramını “yol gösteren” ve “rol model olan” şeklinde algılamışlardır. Açıklayıcı cümlelere bakıldığında ise; “öğretmenlerin rehberliğinde doğru limanlara ulaşabiliriz”, “hep doğru yönü gösterirler”, “çevremizdeki en iyi örneklerdir” vb. yönler vurgu yapılmıştır. Egüz ve Öntaş (2018), Çelik ve Çelik (2017), Ertürk (2017), Ben-Peretz, Mendelson ve Kron (2003), Mahlios ve Maxson (1998) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları da bu özelliklere vurgu yapmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde çalışmaya katılan velilerin bazıları ise sınıf öğretmenlerini “cesur olan” olarak algıladığı görülmektedir. Bu tema ile ilgili açıklayıcı cümlelere bakıldığında; “Mustafa Kemal’in düşmanın üzerine yürüdüğü gibi, cehaletin üzerine yürürler”, “geri kalmışlıkla cesurca mücadele ederler” vb. şeklindedir. Bu alanda yapılmış benzer çalışmaların sonuçlarıyla nispeten örtüşmektedir (Ekici, Baş ve Kızılkaya, 2017, Koç, 2014 ve Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011). Sadece kadın veliler tarafından vurgulanan “çiçek” kategorisinin açıklayıcı cümleleri ise sınıf öğretmenliğinin; “etraflarına bilgi tohumları saçarlar”, “etraflarında hoşluk yaratırlar” vb. yönlerine vurgu yapmaktadır. Kadın ve erkek velilerin geliştirdiği metaforların, bir kategori hariç, benzerlikler taşıdığı görülmektedir. Bu durum, Sadık ve Sarı (2012) tarafından yapılmış olan, demokrasi algısını metaforlar yolu ile inceleyen çalışmalarının, cinsiyete göre metaforları inceledikleri sonuçlar ile bazı noktalarda örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre veliler tarafından geliştirilen metaforların tamamı olumludur. Bu alanda, bundan sonra yapılacak çalışmaların daha kolay yorumlanabilmesi ve karşılaştırma yapılabilmesi adına diğer eğitim paydaşları ile de metaforik algı çalışmaları yapılabilir. Bu çalışma sınıf öğretmenleri hakkında ki algıyı tespit etmeyi amaçlamıştır, diğer branşlar ile ilgili de metaforik algı çalışması yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Akbaba Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Akgün, E. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının “çocuk” ve “okul öncesi öğretmeni” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Akyüz, Y. (2008). *Türk eğitim tarihi* (M.Ö. 1000-M.S. 2008). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aslanargun, E. (2007). “Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması”. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18: 119-135.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1293-1322.

- Balcı, A. (1997). *Türkiye'' de Öğrenci, Öğretmen ve Velilerin Okul Kavramları: Metaforik Bir Çalışma*. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Ben-Peretz, M., Mendelson, N. ve Kron, F. W. (2003). How teachers in different educational context view their roles. *Teaching and Teacher Education*, 19, 277-290.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4).
- Bozkurt, E. (2017). *Okul çevre ilişkileri ve okula toplumsal katılım*. In A. Üstün & A. Bayar (Eds.), *Son değişikliklerle Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (ss. 185-197). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. bs.). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Clarken, R. H. (1997). "Five Metaphors for Educators". Paper Presented at the Annual Meeting of the *American Educational Research Association*, Chicago, March 24-28.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal Kitabevi.
- Çanak, M. (2013). Öğretmenlerin "öğrenci velisi" kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 137-156
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2(2), 28-34.
- Çelik, Ö., & Çelik, M. A. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Bir Meslek Olarak Sınıf Öğretmenliğine İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 75-91.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 7-99
- De Guerrero, M. C. M. ve Villamil, O. S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ESL teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6(2), 95-120.
- Egüz, Ş., & Öntaş, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin "Öğretmen" kavramına ilişkin kullandıkları Metaforlar. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 79-91.
- Ekici, G., Baş, M., & Kızılkaya, O. (2017). Öğretmen adaylarının "öğretmenlik mesleği" kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: bir metafor analizi çalışması. [Determination of perception regarding the "teaching profession" of teacher candidates: a work of metaphor analysis]. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(28).
- Erdem, A.R. ve Şimşek, N. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim öğretime katkı sağlamada öğrenci velilerini okula çekme başarısı. *İlköğretim Online*, 8(2), 357-378.
- Erden, M. (1995). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Sertifikası Derslerine Yönelik Tutumları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 99-104.
- Ertürk, R. (2017). İlkokul Öğrencilerinin "Öğretmen" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.

- Glasser, W. (1999). *Başarısızlığın olmadığı okul*. (K. Teksöz, Çev.) İstanbul: Beyaz.
- Gülcan, M. G. ve Taner, N. (2011). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 129- 144.
- Güven, B. & Güven, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Metafor Oluşturma Becerilerine İlişkin Nicel Bir İnceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (2), 503-512.
- Güven, D. (2010). Profesyonel bir meslek olarak Türkiye’de öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2), 13-21.
- Işık, H., Şentürk, İ. (2003) “Taşımali İlköğretim Uygulaması ve Bu Uygulamaya Son Verilmesiyle İlgili Veli Görüşleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 11, No. 2, ss. 285–296.
- Kıral, E. (2015). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Metaforları. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 57-65.
- Koç, E. S. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Ve Öğretmenlik Mesleği Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Kodan-Çetinkaya, S. (2014). Öğrencilerinin kendi mesleklerine ilişkin algılarının metafor analizi ile incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(2), 137-150.
- Mahlios, M. ve Maxson, M. (1998). Metaphors as structures for elementary and secondary preservice teachers’ thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227-240.
- MEB. (2004). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 25620 Sayılı Resmi Gazete MEB. (2004). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 25620 Sayılı Resmi Gazete
- Nakip, C. (2015). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz-Yeterlik İnançları İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD. Bolu.
- Nas, E. & Sak, R., (2018). Okul psikolojik danışmanlarının velilere ilişkin algıları: bir metafor çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 59-75.
- Neslitürk, S., Çakmak, Ç., Ö., ve Asar, H. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin “Veli” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*
ISSN: 1308–9196
- Nikitina, L. Ve Furuoka, F. (2008). Measuring metaphors: A factor analysis of students’ conceptions of language teachers.
- Otyzbayeva, Z. (2006). *Kazak Yazar Dükenbay Dosjanov’un İpek Yolu Romanında Metaforlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, T., Y., ve Orham, M. (2019). Öğretmenlerin Okul, Okul Yöneticisi ve Öğrenci Velisi Kavramlarına Yönelik Metaforik Algıları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(2), 701-726

- Özpinar, M. (2008). Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları (Aydın ili örneği) (Master's thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 55, 459-496.
- Sadık, F., & Sarı, Ö. G. M. (2012). Çocuk ve demokrasi: ilköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 1(1), 48-62.
- Sarıkaya, T., & Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Satır, S. (1996). *Özel Tevfik Fikret Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarılarıyla İlgili Anne-Baba Davranışları ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-Baba Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sayın, A. (2017). *Velilerin görüşleri doğrultusunda öğretmen kavramı (Metaforik bir çalışma)*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Gaziantep.
- Senemoğlu, N. (1994). Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir. *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, 81.
- Soydemir, S. Ş. (2011). *Okul öncesi öğretmen ve ebeveynlerinin birbirlerini ve okul öncesi çocuklarını nasıl algıladıklarının metaforlar yoluyla incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı. Konya.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8(8), 597-608.
- Toldson, I. A. ve Lemmons, B. P. (2013). Social demographics, the school environment, and parenting practices associated with parents' participation in schools and academic success among black, Hispanic, and white students. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23(2), 237-255.
- Toprakçı, E. (2012) Rethinking Classroom Management: A new perspective, a new horizon. *e-international journal of educational research (e-uluslararası eğitim araştırmaları dergisi)* 3(3), 84-110.
- Tösten, R., Han, B., & Ergül, H. F. (2016). Diyarbakır'daki kamu okullarının yönetim sorunları. *EKEV Akademi Dergisi*, (65), 433-450.
- Uğurlu, C., & Polat, S. (2011). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 68-74.
- Üstün, A. ve Yılmaz, M. (2008). Üniversite öğrencilerinin aile içi demokrasi ile ilgili görüşlerinin cinsiyet ve anne-baba eğitim düzeyine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 77-90.

- Yıldırım, A.,& Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Ünal, A., & Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 92-109.
- Yunusoğlu, K. M. (2015). Yönelim Metaforları ve Kültürel Temelleri. *TurkishStudies-International Periodical For The*.
- Zapata, G. ve Lacorte, M. (2007). “Pre-service and In-service Instructors’ Metaphorical Constructions of Second Language Teachers”, *Foreign Language Annals*, C. 40, S. 3, ss. 521-534.